

اقتدار و امنیت ملی در سایه هم‌افزایی ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با تأکید بر دیدگاه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)

محسن رستمی^۱

میر ابوالفضل مختاری^{۲*}

چکیده

امنیت ملی پایدار از حیاتی‌ترین مسائل کشور بوده که توسط نیروهای مسلح کشور قابل تأمین و تحفیظ است. یکی از عوامل مهم تأثیرگذار بر امنیت ملی در شرایط حاکم بر مملکت و منطقه، وحدت و هم‌افزایی نیروهای مسلح به‌ویژه ارتش و سپاه پاسداران است. در چند سال اخیر به دنبال ناامنی‌های موجود در خاورمیانه و با افزایش حضور نظامی ایران به‌منظور برقراری ثبات، سناریوها و عملیات روانی مختلفی توسط ایالات‌متحده آمریکا به اجرا درآمد. یکی از این سناریوها، ایجاد اختلاف، دودستگی و دو قطبی‌سازی در نیروهای مسلح به‌ویژه ارتش و سپاه است که می‌تواند امنیت ملی را دچار خدشه کند. هدف از پژوهش حاضر تبیین مؤلفه‌های تأثیرگذار بر ارتقاء وحدت و هم‌افزایی ارتش و سپاه و تأثیر آن‌ها بر امنیت ملی کشور است. در همین راستا، پس از مرور مفهوم امنیت و لزوم پیروی از ولی‌فقیه، به بررسی و تحلیل رویکرد مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در این زمینه پرداخته شد. این تحقیق از نوع کاربردی، روش آن تحلیل محتوا و روش گردآوری اطلاعات آن کتابخانه‌ای و میدانی است. نتایج این پژوهش نشان داد که تحقق اندیشه‌های والای فرمانده معظم کل قوا در حوزه‌های مختلف می‌تواند به‌عنوان نقشه راه، زمینه ارتقاء وحدت و هم‌افزایی نیروهای مسلح کشور را فراهم و نقش بسزایی در تأمین امنیت ملی ایفا کند.

واژه‌های کلیدی:

مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، وحدت، هم‌افزایی، ارتش، سپاه، امنیت ملی.

^۱ مدرس دانشگاه افسری امام علی (ع)، تهران، ایران.

^۲ استادیار مهندسی هوافضا دانشگاه افسری امام علی (ع)، تهران، ایران.

* نویسنده مسئول: Email: s.abolfazl.mokhtari@aut.ac.ir

مقدمه

امنیت به‌عنوان یکی از نیازهای اساسی همواره با زندگی انسان همراه بوده است. رهایی از ترس؛ فقدان تهدید و ناامنی پیوندی عمیق با اجتماع داشته (گروسی، میرزایی، و شاهرخی، ۱۳۸۶: ۲۶) و به‌این‌ترتیب نیاز به ارائه یک تعریف کامل از این مفهوم را آشکار می‌سازد. وجود برخی گمانه‌ها در مقوله امنیت منجر به بروز نگرش‌های متفاوت در این حوزه شده (تاجیک، ۱۳۸۲: ۴۸) و ارائه یک تعریف جامع از آن را دشوار کرده است. ماندل^۱ نیز ادعا می‌کند که مفهوم امنیت چهره‌ای متغیر داشته و بر همین اساس دستیابی به تعریف کامل از آن با بررسی همه ابعاد میسر می‌گردد. بوزان^۲ در مقدمه کتاب مردم؛ دولت‌ها و هراس نگرش‌های موجود پیرامون مفهوم امنیت را مورد بررسی قرار داده و در انتها دستیابی به تعریف جامع در این حوزه را غیرممکن دانسته است (بوزان^۳، ۲۰۱۶: ۳۳). باین‌حال جهت دستیابی به تصویر ذهنی از مفهوم امنیت به‌مرور برخی تعاریف موجود پرداخته می‌شود. معانی مختلف از قبیل در امان بودن؛ آرامش؛ مصونیت در مقابل خطر و احساس رهایی از تهدید برای امنیت بیان شده است. امن به‌عنوان ریشه امنیت در زبان عربی شناخته‌شده که به معنای مصونیت از تهدید و کسب آرامش است. وضعیتی که در آن هیچ‌گونه هراسی نسبت به درخطر افتادن حیات انسان وجود نداشته باشد (آشوری، ۱۳۸۹: ۸۹). سکيور^۴ ریشه‌ی لاتین کلمه امنیت بوده که به فقدان دلهره معنی شده است. در فرهنگ معین و راغب اصفهانی نیز امنیت به معنای در امان بودن و آسایش آمده است (معین، ۱۳۶۳: ۳۵۲). فرهنگ المنجد آن را در اطمینان و آرامش خاطر معرفی کرده است و در فرهنگ علوم رفتاری به دو معنا از این کلمه اشاره شده است (معلوف، ۱۹۷۳: ۱۸). نخست به وضعیتی اطلاق می‌شود که در آن خواسته‌های انسان پاسخ داده شود. دوم به اطمینان خاطر از پذیرفته شدن توسط دیگران معنا شده است (مازلو^۵، ۱۹۵۲: ۲۶۸).

برای شناخت اهمیت و جایگاه اساسی امنیت، جا دارد به کلامی از امام خامنه‌ای اشاره شود. ایشان از امنیت با عنوان «حق اساسی» افراد جامعه یاد می‌کند و نیاز انسان به امنیت را

---

^۱ - Mandel

^۲ - Buzan

^۳ - Buzan Barry

^۴ - Secure

^۵ - Maslow

همانند نیاز به هوا که حق طبیعی انسان است، می‌داند که اگر این حق از او سلب گردد، از حیات محروم می‌شود؛ اختلال در امنیت نیز نظیر آلودگی هوا زندگی انسان را دچار مشکل می‌کند (افتخاری، ۱۳۸۵: ۲۷۷).

اسلام دارای آموزه‌های لازم برای طراحی نظریه امنیت، متناسب با اوضاع و احوال این عصر و زمان در تمامی ابعاد آن از جمله معنوی، مادی، فردی و اجتماعی، سیاسی و نظامی، اقتصادی، حقوقی و... است. دیدگاه اسلامی معتقد به تقدم فضائل و آرمان‌هایی مانند عدالت و آزادی بر امنیت است و وجه دنیایی و مادی امنیت توأم با وجه الهی و معنوی آن، مورد تأکید است. امنیت معنوی، سرچشمه و مبنای ابعاد مادی امنیت و سازوکارهای تأمین آن بوده است. در باب اهمیت و جایگاه امنیت در اسلام همین نکته بس که امنیت در روایتی در زمره دو نعمتی است « النعمتان مجهولتان، الصحه و الامان » که انسان قدر آن را در این روایت دانسته مگر این که به مصیبتی گرفتار شود. امنیت هم شامل امنیت جانی می‌شود و هم شامل امنیت مالی و فکری (شیرازی، ۱۳۸۶: ۱۸)، به عبارت بهتر در این روایت، امنیت هم شامل بعد عینی آن و هم شامل بعد ذهنی آن می‌شود. امام خامنه‌ای در درجه اول به‌عنوان یک اسلام‌شناس زبردست و اندیشمند علوم سیاسی اسلامی و در درجه دوم به‌عنوان زمامدار یک جامعه اسلامی در بیان اهمیت امنیت چنین می‌فرمایند: « امنیت نباشد، فعالیت اقتصادی هم دیگر نخواهد بود. اگر امنیت نباشد، عدالت اجتماعی هم نخواهد بود. اگر امنیت نباشد، دانش و پیشرفت علمی هم نخواهد بود. اگر امنیت نباشد، همه رشته‌های یک مملکت به تدریج از هم گسسته خواهد شد. لذا امنیت، پایه و اساس است» (بیانات رهبر معظم انقلاب در اجتماع بزرگ زائران و مجاوران حضرت رضاع)، (۱۳۷۹/۰۱/۰۶). هم‌چنین ایشان می‌فرمایند: « بدترین بلائی که می‌توان بر سر یک ملت رو به رشد و پیشرفت وارد آورد، سلب امنیت است و نهایتاً این کشور اسلامی در هیچ‌یک از موقعیت‌های خود رشد نخواهد داشت. به همین دلیل است که اسلام به امنیت بسیار اهمیت می‌دهد» (بیانات رهبر معظم انقلاب در دانشگاه علوم انتظامی، ۱۳۹۰/۰۶/۲۹). حضرت علی(ع) نیز در خطبه دوم نهج‌البلاغه، یکی از ویژگی‌های عصر جاهلیت را فقدان امنیت نام برده و می‌فرماید: « پیامبر(ص) در سرزمینی ظهور کرد که در آن، خواب مردمانش، بی‌خوابی بود و گریه زیاد و مداوم، سرمه چشمانشان را تشکیل داده بود. این، توصیف سرزمینی است که امنیت در آن، حاکم نبود و هرروز و ساعتی، قبیله‌ای بر قبیله‌ای دیگر می‌تاخت تا خود را حق جلوه دهد، چراکه شعارشان « الحق لمن غلب » بود. ولی اسلام، با ورودش، امنیت را در همه جوانب

آن، از محترم شمردن آبرو و عرض انسان گرفته تا حفظ خون و جان و مال و نیز پاسداشت مرزهای اعتقادی و جغرافیایی به معنای واقعی کلمه به ارمغان آورده است.»

امنیت ملی در نظام دولت کشور که در آن واحدهای سیاسی دارای استقلال بوده و در قالبی از آنارشی بین‌المللی نظم خاصی را ایجاد کرده‌اند، بر عهده دولت‌هاست (شاکری، ۱۳۸۱: ۱۰۰).

امنیت ملی در نگرش سنتی ناظر به ابعاد نظامی و دفاعی بوده که بعدها در شکل نوین خود بروز و ظهور یافت و به لایه‌ها و ابعاد گسترده‌ای از زندگی انسان و جامعه کشیده شد. از این منظر با نگرش نوین به مفهوم امنیت ملی، بهتر می‌توان بنیادهای دینی برای امنیت ملی ایران را تصور کرد. مفهوم امنیت ملی همچنان در حال گسترش است و به همین دلیل دارای ابهام و پیچیدگی بسیاری است. چه بسا این پیچیدگی و ابهام به دلیل پیچیدگی انسان و نیز کنش و واکنش او در برابر برنامه‌ها و اهدافی باشد که در مقابله با تهدیدهای دشمن انجام می‌دهد. همچنان که گفته شد امنیت ملی هم دارای مفهوم سلبی است و هم ایجابی، که معنای نوین آن به سمت ایجابی سوق پیدا کرده است. امنیت ملی در فقه اسلامی دارای جایگاهی است که می‌توان به جرئت گفت که از دید عالمان و محققان علوم دینی و سیاسی به دور بوده است و یا اگر هم دیده شده، تا حد زیادی سطحی به آن پرداخته شده است. حفظ و تداوم ماهیت اسلامی نظام سیاسی منوط به تدوین حدود و حریم دینی برای مسائل امنیت ملی است، پرواضح است که تدوین این حدود احتیاج به غور در اصول فقهی و حقوق متکی بر فقه و نیز داشتن دانش کافی در علوم مرتبط با امنیت ملی دارد. بوزان ابعاد امنیت ملی را در حوزه‌های امنیت سیاسی، نظامی، زیست‌محیطی، اجتماعی و اقتصادی می‌جوید (بوزان، ۲۰۱۶: ۳۴). مانند نیز امنیت ملی را در همین حوزه‌ها اما با نگاهی متفاوت از بوزان بررسی می‌کند (ماندل، ۱۹۹۴: ۷۱).

نکته‌ای که ذکر آن حائز اهمیت است، این‌که طبق نظریه‌های مختلف از سوی اندیشمندان مبنی بر ابعاد و سطوح مختلف امنیت تا حدودی می‌توان «امنیت فردی، ملی و بین‌المللی و امنیت نظامی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و محیطی را موضوعاتی مستقل از هم در نظر گرفت اما درک کامل هر یک از آنها تنها با ملاحظه سایر موارد مقدور است. تلاش برای محدود کردن امنیت به هر سطح مجزا یا بخش خاص، باعث اخلاص شدید در درک مسئله می‌شود» (بوزان، ۲۰۱۶: ۳۹۹). از دیدگاه فقه سیاسی ثبات و امنیت واقعی جامعه منوط به میزان رشد فضایل و اخلاقیات در بستر عمومی جامعه است. یعنی افراد مؤمن و متدین به واسطه تعهد و التزام به دستورات مذهبی، مایه ثبات و دوام جامعه هستند (ولی‌پور زرومی، ۱۳۸۱: ۱۴۹).

با توجه به نقش تعیین‌کننده قدرت نظامی در تأمین امنیت هر کشور و تعاملی که بین ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و نظامی به‌عنوان قدرت ملی وجود دارد بین امنیت و قدرت نظامی رابطه منطقی وجود دارد. البته امروزه قدرت نظامی غالب ولی رایج نیست. قدرت اقتصاد رایج و قدرت فرهنگی نافذ است. به‌هرحال توان نیروهای مسلح یک کشور عنصر اساسی در معادله قدرت است و کشورها برای پاسداری از ارزش‌های حیاتی خود و برقراری امنیت نظامی، نیازمند واقعیتی به نام قدرت نظامی هستند (حاجیوند، ۱۳۹۱: ۱۳۶).

میزان قابلیت نیروهای مسلح یک کشور برای حفاظت از حکومت و مردم در مقابل تهدیدات قهرآمیز، تعبیری است که بوزان از امنیت نظامی یاد می‌کند. نیروهای نظامی بازوان توانمند دولت‌ها هستند و در پشتیبانی از سیاست‌های ملی نقش اساسی دارند. به عقیده دلیو گاتریج قدرت نظامی آن نمادی از حیثیت ملی است که هیچ کشوری، در صورتی که برای حیثیت خود احترام قائل باشد، نمی‌تواند بدون آن بسر برد، ارتش به همراه پرچم، سرود ملی و سایر نمادها و در پاره‌ای از موارد به همراه هواپیمایی و خطوط کشتیرانی به‌منزله سمبل استقلال و پیشرفت یک کشور محسوب می‌شود و هاوارد^۱ می‌گوید: «قدرت نظامی جزء جدانشدنی نظم بین‌المللی به نسبت شکننده‌ای است که به نظام بین‌المللی وابسته است و تصور این نکته مشکل است که در صورت فقدان چنین قدرتی، چگونه می‌توان روابط بین‌المللی را راهبری و نظم بین‌المللی را حفظ کرد» (محمدی، ۱۳۸۷: ۱۰۹). بنا به تعریف لیپمن^۲: «امنیت در معنی عام کلمه، همیشه همراه با قدرت نظامی خواهد بود. به‌طوری که بودن امنیت وابسته به توانایی کشور در دفع و از بین بردن حمله نظامی است». البته او تأکید دارد که حمله نظامی آخرین اهرمی است که به کار گرفته می‌شود. وی در تعریف اظهار می‌دارد: «جنگ راهی است که طی آن تصمیم‌های بزرگ انسان اتخاذ می‌شود» (همان منبع، ۱۱۰).

مبانی نظری

مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) یکی از اولویت‌های مهم جمهوری اسلامی را تأمین امنیت دانسته و خطاب به افرادی که وظیفه‌دار تأمین امنیت و انتظام جامعه هستند می‌فرماید: "مسئله نیروی انتظامی، البته یک مسئله اساسی و مهم است. اگر ما بخواهیم ضروریات زندگی بشر را در فصول عمده خلاصه کنیم و مثلاً به دو فصل، سه فصل و حداکثر به چهار

^۱ - Howard

^۲ - Lippmann

فصل برسد، یک فصل از این چند فصل، فصل « امنیت » است. بدون امنیت، نه خوراک لذتی می‌بخشد، نه خانواده انسی ایجاد می‌کند و نه شغل و درآمد فایده‌ای می‌دهد. امنیت که نبود، هیچ‌چیز نیست. امنیت مثل هوا برای انسان، به‌طور مستمر لازم است. اگر جامعه امنیت نداشته باشد، حالت اختناق پیدا می‌کند؛ مثل مجموعه‌ای که هوا در اختیار نداشته باشد. این، اهمیت امنیت است. امنیت هم متعلق به همه است" (بیانات رهبر معظم انقلاب در مراسم فارغ‌التحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی، ۱۳۷۲/۰۴/۲۶).

از دیدگاه ایشان، امنیت از اساسی‌ترین نیازهای مردم و جزو حقوق مسلم آنان است که کاملاً عینی، واقعی و ملموس است و اگر وجود نداشته باشد، هیچ کاری حتی عبادت خداوند هم برای مردم امکان‌پذیر نیست؛ بنابراین، ضرورت وجود امنیت برای تداوم حیات جامعه و انجام فعالیت‌های اقتصادی، علمی و اجتماعی مورد تأکید مقام معظم رهبری است و در کل ایشان شرط حرکت اجتماعی جامعه و کشور را وجود امنیت می‌دانند. بدون امنیت هیچ اقدامی ممکن نیست و رشته‌های یک مملکت از هم‌گسسته خواهد شد (شایگان، ۱۳۹۱: ۲۴).

از دیدگاه مقام معظم رهبری، امنیت باید همه‌جانبه باشد و تمام ابعاد امنیت ملی، اجتماعی، اقتصادی و سرمایه‌گذاری، نظامی و انتظامی، فرهنگی، فکری و عقیدتی، امنیت مدنی و شهروندی، قضایی، امنیت اخلاقی، حیثیتی و آبرویی را شامل شود و هیچ‌کدام از حیطه‌های زندگی بشر نباید دچار ناامنی باشد. بنابراین، ایشان تأکید مضاعفی بر محیط‌های مختلف اجتماعی و فردی و حفظ امنیت آن‌ها دارد و در بیانات متعدد به امنیت محیط کار، خانه، مدرسه، دانشگاه، شهر، روستا، خیابان و جاده و... اشاره می‌کنند. قطعاً اگر تمام این حیطه‌ها امنیت داشته باشند و مردم احساس آرامش و سلامت و صلح کنند، می‌توان ادعا کرد که امنیت پایدار برقرار شده است که از نظر مقام معظم رهبری، اسلام پیام‌آور چنین امنیتی است. از دیدگاه ایشان، امنیتی پایدار و ماندنی است که همه آحاد مردم را در برگیرد و همه افراد اعم از هر گروه، نژاد، سلیقه، قوم، زبان و ادیان مختلف برخوردار از امنیت شوند. از نظر ایشان حتی افراد مخالف نظام تا زمانی که به عامل دشمن تبدیل نشده‌اند، باید از امنیت در زندگی برخوردار باشند (همان منبع، ۱۶).

شکل (۱) ابعاد امنیت ملی

بر اساس واکاوی و تحلیل صورت گرفته، ابعاد امنیت در منظر امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در شش بعد امنیت فرهنگی، امنیت اقتصادی، امنیت سیاسی، امنیت اجتماعی، امنیت دفاعی و امنیت زیست‌محیطی است. مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) با تأکید بر اینکه نیروهای مسلح وظیفه تأمین امنیت ملی کشور را بر عهده دارند، در خصوص بعد فرهنگی امنیت، تأکید ویژه‌ای بر تأمین امنیت فرهنگی از سوی نیروهای بسیج مؤمن و انقلابی به‌ویژه در قشر جوانان جامعه دارند: « یک بخش دیگر، امنیت فرهنگی و امنیت اخلاقی است. مردم به جوانان و به فرزندان خود علاقه‌مندند و از این‌که آن‌ها دچار اعتیاد بشوند، دچار فساد اخلاق بشوند، دچار وسوسه‌هایی بشوند که آن‌ها را از مسیر درست زندگی دور بیندازد، نگران‌اند. این نگرانی و دغدغه را چه کسی برطرف می‌کند؟ چه چیزی برطرف می‌کند؟ امنیت فرهنگی. امنیت فرهنگی را هم در بخش عظیمی، نیروهای بسیج، نیروهای مؤمن، جان‌برکف، تأمین می‌کنند » (بیانات رهبر معظم انقلاب در مراسم مشترک یگان‌های نظامی استان کرمان، ۱۳۸۴/۰۲/۱۵).

امنیت نظامی مقوله‌ای عینی، واقعی و ملموس، ناظر بر ظرفیت‌ها، قابلیت‌ها و کارآمدی نیروهای مسلح در حفاظت از تمامیت ارضی و مرزی، حراست از مردم و منافع ملی و توان مقابله و شکست تهدیدات و عملیات نظامی دشمنان و وصول به برتری نظامی است. امنیت نظامی مصونیتی است که هم با ابزار نظامی به خطر می‌افتد و هم با ابزار نظامی تأمین می‌شود و همان‌گونه که از عنوانش پیداست، جنس آن نظامی است و عبارت است از به رسمیت شناخته شدن حق یک فرد، گروه و ملت در دفاع از جان، مال، ناموس، وطن و حکومت مطلوبش در مقابل تعرض‌ها و تجاوزهای قهرآمیز مسلحانه (جهان‌بزرگی، ۱۳۸۸: ۹۱). امنیت نظامی از شقوق امنیت و تابعی از امنیت ملی است و به آثار متقابل توانایی‌های تهاجمی و دفاعی مسلحانه دولت‌ها و برداشت آن‌ها از مقاصد یکدیگر مربوط است (بوزان، ۲۰۱۶: ۳۴). امنیت نظامی به معنای میزان توانایی قابلیت نیروهای مسلح یک کشور برای حفاظت از حکومت و مردم در

مقابل تهدیدهای قهرآمیز نظامی و غیرنظامی است (ماندل، ۱۹۹۴: ۷۶). مفهوم امنیت نظامی در هر واحد سیاسی متناسب با سیاست‌ها، امروزه به‌رغم اهمیت یافتن دیگر ابعاد امنیت، به‌ویژه غلبه رویکرد نرم‌افزاری، نقش مؤلفه نظامی امنیت همچنان اهمیت بسزایی دارد؛ زیرا منطق حاکم بر روابط بین‌الملل هنوز سیطره اشکال مختلف گفتمان واقع‌گرایی و منفعت‌محوری را روایت می‌کند که زورمداری و میلیتاریسم^۱ نماد بارز آن به شمار می‌رود؛ بنابراین کمتر سیاست‌مدار، اندیشمند سیاسی و تحلیلگر مسائل بین‌المللی را می‌توان یافت که هرچند آرمان‌گرا باشد، اهمیت قدرت نظامی را در تأمین امنیت پایدار نادیده انگارد (کریمی‌مله و بابایی، ۱۳۹۲: ۱۸۷).

امنیت ملی و پیروی از ولایت و رهبری فرماندهی معظم کل قوا دو مقوله‌ای هستند که شاید در ابتدای امر، فارغ از یکدیگر به نظر برسد، در صورتی که باکمی تأمل، وضوح ارتباط این دو با یکدیگر روشن می‌شود. ارتباط امنیت ملی و پیروی از ولایت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، بیش از آنچه تصور می‌شود، تنگاتنگ است به طوری که با تبیین ارتباط بین این دو اصل، می‌توان پاسخ‌های مناسبی را برای بسیاری از مسائل مبتلابه روز یافت. یکی از انواع ارتباطات، ارتباط اطاعت از ولایت بلامنازع رهبری در فقه سیاسی و نتیجه آن یعنی برقراری امنیت ملی در سایر حوزه‌های نظامی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی است. به عبارت دیگر نتیجه منطقی اطاعت از ولایت فقیه، برقراری امنیت در همه سطوح فروملی، ملی و فراملی و بین‌المللی است (حاجیوند، ۱۳۹۱: ۱۵۴).

امنیت ملی از جمله مفاهیمی است که پس از پیدایش دولت‌های ملی رایج شده‌اند. استفاده از این واژه در ادبیات سیاسی همواره متداول بوده است اما منجر به تعریف مشخص نگردیده است. پس از جنگ جهانی دوم پژوهشگران علوم سیاسی به‌عنوان یک واژه کاربردی به مطالعه آن روی آوردند و در قالب نظریه‌های مختلف مسئله امنیت ملی را کارشناسی و بررسی کردند. بسیاری از پژوهشگران امنیت ملی را «توانایی یک کشور در حفظ ارزش‌های فردی در برابر تهدیدهای خارجی» می‌دانند. به تعبیری امنیت ملی یعنی دستیابی به شرایطی که به یک کشور امکان می‌دهد از تهدیدهای بالقوه یا بالفعل خارجی و نفوذ سیاسی و اقتصادی بیگانه در امان باشد و در راه پیشبرد امر توسعه اقتصادی، اجتماعی، انسانی و تأمین وحدت و موجودیت کشور و رفاه عامه مردم فارغ از مداخله بیگانگان گام بردارد. حفاظت یک

---

^۱ - militarism

ملت در مقابل انواع تجاوزها، جاسوسی، عملیات شناسایی، خرابکاری و... « (جان‌ام کالینزا، ۱۹۷۳: ۴۷۵). امنیت ملی شامل تعقیب روانی و مادی ایمنی است و اصولاً جزو مسئولیت‌های حکومت‌های ملی است تا از تهدیدهای مستقیم ناشی از خارج نسبت به بقای رژیم‌ها، نظام شهروندی و شیوه زندگی شهروندان خود ممانعت کنند (ماندل ۲، ۱۹۹۴: ۵۲-۵۱).

مفهوم اصلی « امنیت ملی » برای بسیاری از کشورها حاکی از نیاز به حفظ استقلال و تمامیت ارضی، حفظ شیوه زندگی ملی و جلوگیری از مداخله بیگانگان در امور داخلی کشورهاست. پس امنیت ملی یک کشور در درجه اول به معنای تأمین شرایطی است که کشور را از تعرض دیگران به استقلال سیاسی، ارزش‌های فرهنگی و رفاه اقتصادی دور نگه دارد. برطرف کردن ناامنی چه داخلی و چه خارجی از اساسی‌ترین هدف‌های یک کشور است (روشندل، ۱۳۷۴: ۱۸). امنیت، اساسی‌ترین نیاز بشر است و تأمین آن نخستین وظیفه حکومت‌هاست. تصدیق این گزاره، نیازی به تأمل و بحث ندارد و در ادبیات سیاسی و جامعه-شناختی معاصر، از بدیهی‌ترین اصول شناخته می‌شود. البته بدیهی بودن یک مفهوم، ملازمه‌ای با اتفاق نظر در همه جوانب مربوط به آن ندارد و اهمیت این مفهوم با تعریف مورد جامع از آن پیوند نخورده است. بنابراین، امنیت ملی توانایی یک ملت برای حفاظت از ارزش‌های حیاتی داخلی در مقابل تهدیدات خارجی و این‌که کشورها چگونه سیاست‌ها و تصمیمات لازم را برای حمایت از ارزش‌های داخلی در مقابل تهدیدات خارجی، است. بنابراین چهار مقوله فوق به‌عنوان جوهره مفهوم « امنیت ملی » این ویژگی را دارد که تمام کشورها در سیاست داخلی و خارجی‌شان و نیز افراد، گروه‌ها و احزاب موجود در کشورها بدون توجه به گرایش، سلیقه‌ها و اختلافات فردی، گروهی، طبقاتی، سیاسی و اجتماعی در مورد اهمیت حفظ و تلاش برای رفع تهدیدها علیه این چهار ارزش، در حد توان و امکان اتفاق نظر کامل دارند

اهداف امنیت ملی عبارت‌اند از:

۱. حفظ استقلال و تمامیت ارضی
۲. تحقق رفاه مردم و ثبات سیاسی کشور
۳. حفظ و اشاعه ارزش‌های ملی و اعتقادی
۴. فراهم کردن امکان فراغت خاطر نسبت به تهدیدات احتمالی (کاظمی، ۱۳۷۶: ۱۰۵)

¹ - Collins, John M

² - Mandel

اطاعت از ولی فقیه در جامعه اسلامی ابعاد مختلفی دارد که برای مثال اطاعت در ابعاد نظامی به عنوان فرمانده کل نیروهای مسلح و همچنین اطاعت در ابعاد امنیتی از جمله ابعدی است که به طور مستقیم بر امنیت ملی تأثیرگذارند. مقام معظم رهبری با تعیین مستقیم فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و فرمانده کل آجا و فرماندهان عالی نیروی نظامی و انتظامی، بر روند اتفاقات نظامی و دیگر مسائل آن نظارت کامل دارد و خود در مقام فرماندهی کل نیروهای مسلح است. بنابراین اطاعت در ابعاد نظامی و به کارگیری رهنمودهای فرمانده کل نیروهای مسلح کشور بر ایشان واجب است تا امنیت ملی خدشه دار نشود. وقتی مسئله‌ای یا موضوعی در کشور به نقطه‌ای می‌رسد که دیگر هیچ راهکاری برای مسئولین ذی‌ربط باقی نمی‌ماند، آنجا نوبت شصت انگشت ولی فقیه می‌شود که با دستورات و سخنان فصل الخطاب خود، مشکل را فیصله می‌دهد. از باب نمونه می‌توان فتنه سال ۸۸ را مثال زد، که این فتنه و حواشی آن، به موضوعی امنیتی تبدیل شده بود، امام خامنه‌ای به راحتی مدیریت بحران کردند و توانستند با راهکارهای متفاوتی اقشار مختلف را بصیرت دهند و سپس بعضی از خواصی را که ناخواسته به دام بی‌بصیرتی افتاده بودند، را متنبه فرمودند تا اینکه افرادی که مغرض بودند (چه خواص و چه غیر از آن‌ها) توسط خود امت اسلامی طرد شدند. در این نمونه رهبر با بصیرت دادن در یک موضوع امنیتی، اقشار مختلف را چه از خواص و چه نخبگان سیاسی را به اطاعت و تمکین در مقابل نظام واداشتند (حاجیوند، ۱۳۹۱: ۱۳۴).

با توجه به بیان ابعاد مختلف امنیت و امنیت ملی، و با نظر به گفتمان‌ها و مکاتب امنیت ملی، رویکردی که در جمهوری اسلامی ایران وجود دارد، گفتمان ایجابی است و از سخنان و رفتار مقام عظمای ولایت و نیز تبیین خطوط و سیاست‌های کلی نظام توسط ایشان، به خوبی پیدا است که به این مفهوم، نهایت بذل توجه را دارند. با توجه به اینکه ابعاد امنیت و امنیت ملی کشور در حوزه‌های مختلف مانند حوزه نظامی-دفاعی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی قابل تعمیم و تأمین است لذا بیانات رهبر معظم انقلاب در این باره خطاب به مردم، مسئولین کشوری و لشگری، دولت، نخبگان سیاسی و نیروهای مسلح است؛ بنابراین تفکیک جهت‌گیری‌ها و نقاط تأکید از میان فرمایشات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) متناسب با موضوع اقتدار و امنیت ملی خطاب به نیروهای مسلح کشور و همچنین خطاب به دولت، نخبگان سیاسی و عامه مردم در دو جدول زیر ارائه می‌شود:

جدول (۱) ابعاد اقتدار و امنیت ملی، جهت‌گیری‌ها و نقاط تأکید فرمایشات مقام معظم رهبری (مدظله -

العالی) خطاب به نیروهای مسلح

تاریخ	متن فرمایشات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)	نقاط تأکید
۱۳۹۷/۰۶/۱۸	عزیزان من، جوانان من! شما امروز پاسداران امنیت این ملتید، شما امروز نگهبانان مرزهای زمینی و هوایی و دریایی این کشورید؛ هرچه می‌توانید، آمادگی‌ها را در خودتان افزایش بدهید، قدرت ابتکار را... (دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره) نوشهر)	پیشرفت و آمادگی ارتش ج.ا.ا و برقراری امنیت ملی
۱۳۹۷/۰۴/۰۹	معنای اقتدار ملی این نیست که انسان پول‌های کشور را به یک کشور بیگانه بدهد و سلاح‌های مدرن او را بخرد و در انبار ذخیره کند که خودش حتی قادر نباشد به‌درستی از آن‌ها استفاده بکند... (مراسم دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه امام حسین (ع))	مفهوم اقتدار ملی
۱۳۹۶/۰۸/۰۲	امنیت مهم است چون هر پیشرفتی متوقف بر امنیت است. امروز یکی از مسائل مهم کشور، اقتصاد و معیشت مردم است. مشکل تاریخی ما وابستگی اقتصاد به نفت است؛ این موجب شده در... (مراسم دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه‌های افسری ارتش)	امنیت اقتصادی
۱۳۹۶/۰۸/۰۳	در این مراسم حضرت آیت‌الله خامنه‌ای فرمانده کل قوا در سخنانی، مهم‌ترین وظیفه و مسئولیت نیروهای مسلح را تأمین امنیت کشور خواندند و با تأکید بر اینکه پیشرفت در عرصه‌های مختلف از... (مراسم دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه‌های افسری ارتش)	لزوم امنیت و پیشرفت در عرصه‌های مختلف
۱۳۹۷/۰۷/۱۸	عزیزان من، جوانان من! شما امروز پاسداران امنیت این ملتید، شما امروز نگهبانان مرزهای زمینی و هوایی و دریایی این کشورید؛ هرچه می‌توانید، آمادگی‌ها را در خودتان افزایش بدهید، قدرت ابتکار را به کار... (دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره) نوشهر)	پیشرفت و به‌روز شدن ارتش ج.ا.ا
۱۳۹۶/۰۱/۳۰	امنیت خیلی مهم است. نقش نیروهای مسلح در ایجاد امنیت نقش مهمی است. ارتش ممکن است هیچ تحرکی هم از لحاظ امنیتی نداشته باشد، اما هرچه شما مقتدرتر و قوی‌تر باشید، نفس اقتدار ارتش در کشور ایجاد... (دیدار فرماندهان و کارکنان ارتش)	امنیت ملی و اقتدار ارتش
۱۳۹۵/۰۱/۲۲	درباره‌ی نیروی دریایی سپاه آنچه مهم است، حضور فرزندان انقلاب و نیروهای انقلاب در دریا است؛ این خیلی نقطه‌ی اساسی و مهمی است. امنیت، زیرساخت همه‌ی پیشرفت‌های یک ملت است. اگر امنیت... (لزوم اقتدار دریایی از نگاه فرمانده کل قوا)	امنیت دفاعی در مرزهای دریایی
۱۳۹۵/۰۶/۲۸	حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، «امنیت» را موضوعی بسیار مهم و زمینه‌ساز پیشرفت معنوی و مادی جامعه خواندند و گفتند: از جمله وظایف سپاه، تأمین امنیت داخلی و خارجی است و اگر امنیت خارجی وجود نداشته باشد... (دیدار فرماندهان سپاه با رهبر انقلاب)	امنیت داخلی و خارجی و نقش سپاه پاسداران

۱۳۹۵/۰۶/۱۰	رهبر انقلاب اسلامی سپس در جمع وزیر، مسئولان، محققان و متخصصان وزارت دفاع، افزایش توان «دفاعی و تهاجمی» را حق مسلم و قطعی کشور دانستند و با تأکید بر لزوم ادامه‌ی مسیر افزایش... (بازدید فرمانده کل قوا از نمایشگاه صنعت دفاعی و دیدار با مسئولان و متخصصان وزارت دفاع)	امنیت با افزایش توان دفاعی و تهاجمی
۱۳۹۵/۰۱/۲۶	ایشان با تأکید بر اینکه باید هویت منحصر به فرد نیروهای مسلح ایران همواره تقویت شود، افزودند: نیروهای مسلح برای شخص خاص و یا برای حزب و جناح خاصی نیستند بلکه مربوط به همه‌ی ملت و کشور هستند و باید حصار امن مردم و مدافع امنیت ملی و عمومی... (دیدار نوروزی فرماندهان ارشد نیروهای مسلح با رهبر انقلاب)	عدم وابستگی حزبی و جناحی نیروهای مسلح

جدول (۲) ابعاد اقتدار و امنیت ملی، جهت‌گیری و نقاط تأکید فرمایشات مقام معظم رهبری (مدظله- العالی) خطاب به مردم و کارگزاران نظام

تاریخ	متن فرمایشات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)	نقاط تأکید
۱۳۹۸/۰۴/۱۷	اسلام برای زن حجاب را معین کرده است. خود این حجاب، یکی از وسایل امنیت است. با حجاب زن مسلمان، هم خود زن مسلمان امنیت پیدا می‌کند و... (اهمیت «حجاب»، شیوه‌های ترویج آن و راهکارهای مقابله با بدحجابی از منظر رهبر انقلاب اسلامی)	حجاب عامل امنیت است
۱۳۹۸/۰۳/۱۴	امروز نیز همه باید بر مسئله‌ی اصلی که اقتصاد است، تمرکز کنند. مسائل فرهنگی و امنیتی هم بسیار مهم است اما مسائل اقتصادی و معیشتی، از همه نقدتر است و درعین حال بر فرهنگ و امنیت... (مراسم سی‌امین سالگرد رحلت امام خمینی (رحمه‌الله))	اقتصاد، معیشت مردم و اثر آن بر امنیت
۱۳۹۸/۰۲/۲۴	تقوا یعنی چه؟ تقوا آن طوری که در ترجمه‌ها رایج شده که درست هم هست، یعنی «پروا کردن»، یا در تعبیرات معمولی ماها «ملاحظه کردن»؛ [مثلاً] میگویند فلانی ملاحظه‌ی فلانی را دارد، یا شما ملاحظه‌ی فلان... (دیدار مسئولان نظام)	تقوای الهی و راه امنیت
۱۳۹۷/۱۱/۲۹	ما یادمان نرود که امنیت چه جوری حفظ می‌شود؛ امنیت مرزهای ما، امنیت داخل کشور، امنیت جاده‌ها، امنیت شهرها، امنیت عجیب این همه جمعیت در روز بیست و دوم بهمن. با این جمعیت عظیم در بیست و دوم بهمن، این مراسم‌ها... (دیدار مردم آذربایجان شرقی)	لزوم امنیت همه-جانبه
۱۳۹۷/۰۷/۱۲	از قدرت اسلامی و قدرت انقلابی می‌ترسند لذا سعی می‌کنند عناصر قدرت را مخدوش کنند و از بین ببرند. عناصر قدرت ما چیست؟ استقرار و ثبات سیاسی است، امنیت اجتماعی است، وحدت... (همایش ده‌ها هزار نفری «خدمت بسیجیان» در ورزشگاه آزادی)	عناصر قدرت اسلامی و انقلابی

۱۳۹۷/۰۷/۱۲	حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با تأکید بر اینکه هدف استکبار، ضربه زدن به عناصر اقتدار ایران اسلامی است، گفتند: استقرار و ثبات اجتماعی، امنیت و وحدت ملی، پایبندی به اصول و مبانی انقلاب، ادامه‌ی... (همایش ده‌ها هزار نفری «خدمت بسیجیان» در ورزشگاه آزادی)	عناصر اقتدار ملی و هدف استکبار
۱۳۹۶/۰۲/۱۰	حضور مردم در انتخابات تعیین‌کننده است؛ اگر مردم حضور داشته باشند کشور در امنیت خواهد بود. انتخابات، امنیت ملی را تأمین می‌کند؛ گاهی می‌شنویم بعضی گفته‌اند وقتی ما آمدیم مسئولیت پیدا کردیم توانستیم سایه‌ی جنگ... (دیدار با کارگران)	حضور مردم در صحنه و امنیت ملی
۱۳۹۶/۱۲/۱۹	رهبر انقلاب اسلامی، عزت، اقتدار، امنیت، استقلال، آزادی و سلامت امروز کشور و ملت را مرهون ۸ سال دفاع مقدس دانستند و تأکید کردند: دوران دفاع مقدس یک ذخیره است که باید... (دیدار نوجوانان و جوانان شرکت‌کننده در کاروان‌های راهیان نور با رهبر انقلاب)	اقتدار و امنیت ملی در سایه دفاع مقدس
۱۳۹۶/۱۰/۱۹	گرفتن ابزارهای اقتدار ملی ایران: عواطف مردمی، حضور در منطقه، قدرت دفاعی، جوان مؤمن و انقلابی (دیدار مردم قم)	تخریب اقتدار ملی توسط دشمن
۱۳۹۶/۱۰/۱۲	عزت این ملت، امنیت این ملت، پیشرفت این ملت، همه و همه مدیون این جوان‌های عزیز است که دل از خانه و خانواده و پدر و مادر و همسر و فرزند و مانند این‌ها کردند و رفتند سینه سپر کردند در مقابل دشمن؛ آن... (دیدار جمعی از خانواده‌های شهدا)	امنیت ملی و خون شهدا

روش‌شناسی پژوهش

در پژوهش حاضر از روش تحلیل محتوا بهره گرفته شده است و روش گردآوری اطلاعات آن به صورت کتابخانه‌ای و میدانی و نیز مراجعه به مقالات مرتبط با حوزه امنیت و امنیت ملی، ولایت فقیه، حکومت اسلامی، نقش نیروهای مسلح در برقراری امنیت ملی و لزوم پیروی از ولایت مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) توسط ایشان به منظور ارتقاء وحدت و هم‌افزایی میان نیروهای مسلح کشور انجام گرفته است. از سویی دیگر در این تحقیق مراجعه به نظریات و دیدگاه‌های مکتوب مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) مدنظر اصلی پژوهشگر است که ضمن استناد به سخنان ایشان، برای رسیدن به هدف اصلی مقاله در اندیشه این بزرگوار ژرف‌نگری صورت پذیرفته است.

تحلیل تفکرات و دیدگاه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در زمینه وحدت و هم‌افزایی ارتش و سپاه و تأثیر آن بر امنیت ملی کشور

در این بخش به بررسی فرمایشات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) جهت دستیابی به دیدگاه ایشان از وحدت ارتش و سپاه در برقراری امنیت ملی و نیز ابعاد و مؤلفه‌های آن از دیدگاه معظم له پرداخته می‌شود. این موضوع درباره انقلاب اسلامی نیز با توجه به عنصر مهم و بی‌نظیر ولایت‌فقیه و فرمانده معظم کل قوا بیشتر به چشم می‌خورد. علاوه‌براین صاحب‌نظر بودن مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در عرصه امنیت ملی کشور ما را به بررسی اندیشه‌های ایشان به‌منظور دستیابی به جایگاه امنیت ملی رهنمون می‌سازد. بر این اساس برای تبیین مفهوم امنیت ملی در سایه اتحاد و هم‌افزایی ارتش و سپاه از خط‌مشی‌های معظم له به‌عنوان راهنمای مسیر استفاده شده است تا از این طریق به نظریه جامع امنیت ملی در اسلام نزدیک‌تر شده و با توجه به شرایط جمهوری اسلامی ایران و ارزش‌های موجود در به‌کارگیری آن صحیح‌تر عمل شود. هرچند که مرور اندیشه‌های شخصیت بزرگی همچون مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) درباره امنیت ملی بسیار دشوار است اما بررسی مواضع ایشان ما را به درک بهتری از این حوزه نزدیک خواهد نمود.

در ادامه به تبیین اندیشه‌ها و دیدگاه‌های مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در زمینه جنبه‌های وحدت ارتش جمهوری اسلامی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران پرداخته می‌شود:

۱- لزوم برخورداری روحیات و منش بسیجی در ارتش، سپاه و سایر خدمت‌گزاران نظام

همه تلاش‌ها در سطح مملکت معطوف به نهادینه شدن روحیه بسیج و بسیجی در سطوح مختلف جامعه است و باید با روحیه بسیجی که روحیه جهاد، ایثار و گذشت است می‌توان کارهای بزرگ و اثرگذار را به ثمر رساند. از جمله مدیریت جهادی با الگو گرفتن از روحیه بسیجی در بین مدیران دستگاه‌های اجرایی، نیروهای نظامی و انتظامی عملی می‌شود. مردمی بودن، مدیریت جهادی، ارائه خدمات خالصانه و بی‌منت، سازش‌ناپذیری با دشمن، انس با قرآن از جمله این ویژگی‌های است که با روحیه بسیجی عجین می‌باشند. در این باره، امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در دیدار با بسیجیان می‌فرماید:

«البته تا رسیدن به آن مقصود اساسی و اصلی فرسنگ‌ها فاصله بود و هست؛ اشکالی ندارد؛ این فرسنگ‌ها فاصله را بایستی ما طی کنیم. در اصل پیدایش اسلام هم همین جور بود؛ روزی که نبی مکرّم اسلام در مدینه حکومت اسلامی را تشکیل دادند، آن وقت همه‌ی اهداف اسلامی

در آن زمان و در آن آوان محقق نبود، تا آخر عمر مبارک پیغمبر هم همین‌جور بود؛ این‌ها به‌تدریج بایستی تحقق پیدا کند و تحقق پیدا می‌کرد؛ بستگی دارد که آن نیروی انسانی لازم و باراده و با عزم حضور داشته باشد یا نداشته باشد. بسیج یعنی آن چیزی که این نقیصه را تأمین می‌کند؛ بسیج یعنی اینکه آحاد نیروی انسانی، خود را موظف بدانند برای تحقق اهداف عالی؛ همه‌ی کسانی که در بخش‌های مختلف مشغول تلاش‌اند: بخش‌های نظامی، غیرنظامی، ارتش، سپاه، نیروی انتظامی، بخش‌های مختلف کشوری، تلاش‌های گوناگون، تلاشگرهای گوناگون در میدان‌های مختلف، وقتی احساس وظیفه کنند و همین حرکت را، همین هدف را، همین شیوه را خط‌مشی خودشان قرار بدهند، بسیجی‌اند. البته عرض کردیم بحث سازمان بسیج، بحث دیگری است؛ این‌یک نماد است، یک بخش مشخص فعال است، اما کلمه‌ی بسیج، عنوان بسیج، تکیه بر روی همه‌ی آحاد مردمی دارد که فعال‌اند « (بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با بسیجیان، ۱۳۹۰/۰۶/۲۹).

۲- امنیت اقتصادی در سایه وحدت ارتش و سپاه

« امنیت ملی » چنان‌که در تعاریف آمده است همان‌گونه که قدرت نظامی را در برمی‌گیرد توان اجتماعی و اقتصادی یک مملکت را نیز شامل می‌شود. یک اقتصاد سالم نقش دوگانه‌ای را بازی می‌کند از یک‌سو به‌عنوان یکی از ارزش‌های مورد توجه ملت برای دستیابی به امنیت است و از سوی دیگر، ابزاری است برای کسب قدرت نظامی به‌ویژه، برای تقویت بخش نظامیان و ابزار جنگی موردنیاز آنان به بخش غیرنظامی اقتصاد وابسته است. وحدت و هم‌افزایی ارتش و سپاه، نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای در تأمین امنیت ملی و کاهش شاخص شکنندگی دولت و مملکت دارد؛ بنابراین بستر مناسبی برای رشد و شکوفایی اقتصادی در مملکت ایجاد می‌شود. همسویی نیروهای مسلح در کشور به‌ویژه ارتش و سپاه، امنیت ملی و اقتصاد شکوفا در مملکت به‌عنوان سه پارامتر اصلی درهم‌تنیده برای پیشبرد اهداف کلان یک مملکت به‌شمار می‌آیند. فرمانده معظم کل قوا، تأکید ویژه‌ای بر ارتباط امنیت ملی، انسجام آحاد نیروهای مسلح (ارتش و سپاه) و امنیت اقتصادی مملکت دارند؛ لذا در مراسم دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه‌های افسری ارتش می‌فرمایند:

« در زمینه‌های مختلف، امنیت مهم است. من به مناسبت اینکه امروز یکی از مسائل اساسی کشور، مسئله‌ی اقتصاد و معیشت مردم است، اشاره کنم که اقتصاد هم نیازمند امنیت است؛ بنای اقتصادی کشور هم بایستی بر یک بنیاد امنی نهاده بشود. مشکل ما، مشکل تاریخی ما،

مشکل بازمانده‌ی ما از دوره‌های طاغوتی، وابستگی اقتصاد ما به نفت است؛ این موجب شده است که ما در زمینه‌ی مسائل اقتصادی، دغدغه‌ی امنیت را در همه‌ی دوره‌ها، زیاد داشته باشیم؛ قیمت نفت کم شد، زیاد شد، فروش نفت ممنوع شد، رفت و آمد نفت مشکل شد، فلان مشتری نفت پول ما را نداد. وقتی در اقتصاد همه‌چیز بر محوریت نفت قرار بگیرد، اقتصاد ناامن است؛ اقتصاد هم بایستی امن بشود. این جمله را در اینجا گفتم به خاطر اینکه ولو محیط نظامی، محیط اقتصادی نیست، اما اهمیت امنیت برای همه‌ی بخش‌ها معلوم بشود؛ حتی برای مسئله‌ی اقتصاد که علی‌الظاهر به کسوت سربازی و لباس ارتشی و سپاهی ارتباطی ندارد « (بیانات رهبر معظم انقلاب در مراسم دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه‌های افسری ارتش، ۱۳۹۶/۰۸/۰۳).

۳- تقویت و آمادگی رزمی ارتش و سپاه به منظور مقابله با دشمنان و لزوم حفظ امنیت ملی از اول انقلاب تا به امروز، یکی از هدف‌های دائمی جبهه‌ی دشمن که در رأس آن هم آمریکا است این بوده است که یک دوقطبی خطرناک بین مردم و نظام به وجود بیاورد؛ درست عکس آن چیزی که جمهوری اسلامی بر اساس آن بنا شده است؛ یعنی آمیختگی کامل نظام با مردم. انتخابات از جمله‌ی مواردی است که دشمن را در این عرصه مأیوس می‌کند؛ یعنی نشان‌دهنده‌ی ارتباط مستحکم نظام با مردم است و این دوقطبی مورد علاقه‌ی دشمن را بکلی از بین می‌برد. به این اعتبار، انتخابات مصداق «إِنْ تَنْصَرُوا لِلَّهِ» است. از دیگر مواردی که ایالات متحده آمریکا و متحدان آن‌ها در صدد دوقطبی سازی آن برآمده و نقشه‌های شومی را در این رابطه طرح‌ریزی کرده‌اند، دو قطبی‌سازی نیروهای مسلح کشور به‌ویژه ارتش و سپاه است. دشمنان جمهوری اسلامی همواره به دنبال نقاط قوت موجود در کشور بوده‌اند که وحدت و هم‌افزایی ارتش و سپاه از جمله این نقاط قوت است که در زمان ولایت مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، وحدت میان این دو بازوان قدرتمند رهبری بسیار افزایش یافته است. امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در دیدار نوروزی فرماندهان ارشد نیروهای مسلح با فرمانده کل قوا، بسیار بر بصیرت و وحدت برای مقابله با این نقشه شوم دشمنان تأکید داشته و می‌فرمایند:

«ایشان همچنین با اشاره به تلاش دشمن در جلوگیری از تقویت نیروهای مسلح، خاطرنشان کردند: دشمن، هر یک از بخش‌های نیروهای مسلح همچون ارتش، سپاه، نیروی انتظامی و بسیج را به نحوی می‌کوبد تا از درون تهی شوند اما نیروهای مسلح باید از لحاظ سازمان‌دهی روزبه‌روز قوی‌تر شوند» (بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار نوروزی فرماندهان ارشد نیروهای مسلح با فرمانده کل قوا، ۱۳۹۶/۰۱/۲۰).

۴- هم‌پوشانی نیروهای دریایی ارتش و سپاه به‌منظور برقراری امنیت ملی در مرزهای آبی

فرمانده معظم کل قوا در دانشگاه علوم دریایی امام خمینی نوشهر می‌فرماید: «نیروهای دریایی ارتش و سپاه مکمل یکدیگر می‌باشند و دو نیروی دریایی دارای ابتکارات و نوآوری‌های خوبی هستند که می‌توانند تجربیات خود را به یکدیگر منتقل کنند. همچنین ایشان بار دیگر بر لزوم همکاری دستگاه‌ها و سازمان‌های اجرایی با نیروهای مسلح برای برطرف کردن نیازهای پشتیبانی نیروها و خانواده‌های آنان تأکید کردند. همچنین، منافع و امکانات این دریاها متعلق به ملت‌ها است و نیروهای دریایی ارتش و سپاه مظهر اقتدار ملت ایران در دفاع از منافع کشور در خلیج‌فارس و دریای عمان هستند. توان، روحیه و آمادگی کارکنان نیروی دریایی را خوب و انقلابی بوده و همکاری نزدیک دو نیروی دریایی ارتش و سپاه را قابل‌تحسین است» (بیانات رهبر معظم انقلاب در پایگاه دریایی نوشهر، ۱۳۷۲/۰۲/۱۸).

۵- عملیات بیت‌المقدس و اوج وحدت ارتش و سپاه

فرمانده معظم کل قوا در جمع دانش‌آموختگان دانشگاه امام حسین (ع) در خصوص اوج وحدت و همدلی ارتش و سپاه می‌فرماید: «عزیزان من! روز فتح خرمشهر که در واقع نقطه‌ی اوج عملیات «بیت‌المقدس» در اردیبهشت و خرداد سال ۶۱ است برای همه‌ی ما و برای تاریخ ما و آینده‌ی ما یک نمونه‌ی درس‌آموز و عبرت‌آموز است؛ چون در این روز نیروهای جان‌برکف ارتش و سپاه، با یک هماهنگی شگفت‌آور و تحسین‌برانگیز و با شجاعت و فداکاری غیرقابل‌توصیفی توانستند یک ضربه‌ی عظیمی وارد کنند؛ نه فقط بر پیکر ارتش عراق، بلکه این ضربه وارد شد بر پیکره‌ی نظام استکبار جهانی که با عده‌ی وعده‌ی خود پشت سر ماشین جنگی رژیم بعث قرار گرفته بودند. هیچ‌کس گمان نمی‌کرد چنین اتفاقی بیفتد، ولی افتاد» (بیانات رهبر معظم انقلاب در جمع دانش‌آموختگان دانشگاه امام حسین (ع)، ۱۳۸۹/۰۳/۰۳).

۶- مفهوم وحدت ارتش و سپاه در دستیابی به اقتدار ملی

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در دیدار جمعی از فرماندهان و کارکنان ارتش می‌فرماید: «من بر وحدت بین نیروهای مسلح چه سازمان‌ها و چه نیروهای داخل یک سازمان تأکید می‌کنم. وحدت به معنای یکی شدن نیست؛ وحدت به معنای هماهنگی و همدل بودن است. سازمان ارتش و سپاه و نیروی انتظامی، هر کدام در وظایف مقرر و تعریف‌شده خودشان، هم

خوب کار کنند و خود را از لحاظ کیفیت بالا ببرند و هم دیگران را به رسمیت بشناسند و برای آن‌ها احترام و ارزش قائل شوند و با آن‌ها همدل باشند. این می‌شود مظهر اقتدار ملی» (بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار جمعی از فرماندهان و کارکنان، ۱۳۸۰/۰۱/۲۸).

۷- لزوم متمایز بودن مأموریت ارتش و سپاه در کنار وحدت آن‌ها

مقام معظم رهبری در دیدار جمعی از فرماندهان سپاه می‌فرمایند:

«این همه ما گفتیم که مسؤلیت ارتش و سپاه دوتاست. هزاران نفر ساعت وقت صرف شد و برادران نشستند مسؤلیت ارتش و سپاه را دقیقاً جدا کردند؛ برای آن‌که این دو سازمان هر دو لازم‌اند؛ درعین حال باز ببینیم آقای در مسؤلیت بالایی احیاناً در جایی بنشیند و بگوید بله، بالاخره سپاه و ارتش در هم ادغام خواهند شد! به نظر شما، با این‌طور آدمی چه کار باید کرد؟» (بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار جمعی از فرماندهان سپاه، ۱۳۷۰/۰۶/۲۷).

همچنین مقام معظم رهبری در مراسم ششمین دوره‌ی فرماندهی و ستاد دانشگاه امام حسین (ع) می‌فرمایند: "چند مطلب اساسی و حساس وجود دارد که اجمالاً باید آن‌ها را عرض بکنم؛ اول این است که زمزمه و ادعای محو شدن یکی از دو سازمان ارتش و سپاه به نفع دیگری، تمام شد. از اول هم درست نبود. امام عزیزمان، بارها و بارها این را تکرار کرده بودند که سپاه و ارتش، هر دو هستند و باید باشند و تقویت هم بشوند. بعضی‌ها در گوشه و کنار، زمزمه درست می‌کردند؛ اما قاطعانه گفتیم و مشی کردیم و ان‌شاءالله این طریق را ادامه خواهیم داد که هر دو سازمان باید با قدرت بمانند. من، امروز خوشحالم که می‌بینم این دو سازمان را برای دو مأموریت، در خدمت نظام و ارزش‌های اسلامی نگهداریم."

۸- پرهیز از اشاعه حذف شدن سپاه یا ارتش و تقویت شدن آن‌ها در کنار هم برای حفظ امنیت کشور

مقام معظم رهبری در مراسم بیعت فرماندهان سپاه می‌فرمایند: «اعتقاد این است که اگر سپاه نباشد و یا ضعیف باشد، امکان ندارد بتوانیم در مقابل تهدیدی که وجودش را مسلم می‌دانیم، دفاع کنیم. شما به نظرات من در مورد نیروهای مسلح آشنا هستید. شاید تاکنون با خیلی از شما در جمع‌های کوچک، دوبه‌دو و سه‌به‌سه نشست‌ام و صحبت کرده‌ام. شما نظرات من را می‌دانید. همان‌طور که حضرت امام (رضوان‌الله‌علیه) معتقد بودند و تا آخر هم اعتقادشان همین بود که سپاه و ارتش نایستی به نفع دیگری هضم بشوند و از بین بروند، بلکه هر دو باید بمانند، من هم همین نظر را دارم و بارها آن را با شما در میان گذاشته‌ام. اگر من چنین نظری

هم نمی‌داشتیم، لازمه‌ی تبعیت از امام(ره) همین بود که مطرح کردم. ارتش هم مانند سپاه می‌ماند؛ اما عقیده‌ی من بر این است که تنها نیرویی که قادر است از انقلاب و نظام جمهوری اسلامی، انقلابی دفاع کند، فقط سپاه است. اگر ما سپاه را نداشته باشیم و یا ضعیفش را داشته باشیم، قادر نخواهیم بود از انقلاب دفاع کنیم. البته این عقیده‌ی جدیدی هم نیست. از اول که سپاه شکل گرفت، من این عقیده را داشتم و در طول جریان‌های جنگ هم این عقیده برای ما روزبه‌روز روشن‌تر شد. نکته‌ی آخر این است که تا آنجا که می‌توانید، سعی کنید حالت عدم تفاهم و روحیه‌ی تنافری که بین این دو سازمان نظامی است، از بین ببرید. شما دیدید که چقدر امام(رضوان‌الله‌علیه) روی این مسئله تکیه می‌کردند. ایشان روی وحدت و تفاهم و محبت - بخصوص بین سپاه و ارتش- بسیار تأکید می‌کردند، و من خیال می‌کنم که لازمه‌ی وفاداری به آن بزرگوار این است که سعی کنید این روحیه‌ی تنافر را یک‌جانبه از طرف خود مرتفع کنید و آن را به روحیه‌ی محبت تبدیل سازید. چنانچه محبت باشد، کارایی به حد کمال خواهد رسید؛ و اگر محبت نباشد و تنافر جای آن را بگیرد، کارایی وجود نخواهد داشت» (بیانات رهبر معظم انقلاب در مراسم بیعت فرماندهان سپاه، ۱۳۶۸/۰۴/۱۹).

۹- پرهیز از هرگونه تنافر میان سپاه و ارتش

مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در خصوص افزایش وحدت، تفاهم و محبت میان ارتش و سپاه همچنین می‌فرمایند: «تا آنجا که می‌توانید سعی کنید حالت عدم تفاهم و روحیه تنافری که بین این دو سازمان نظامی ارتش و سپاه هست، از بین ببرید. شما دیدید که چقدر امام (رضوان‌الله‌تعالی‌علیه) روی این مسئله تکیه می‌کردند. ایشان روی وحدت و تفاهم و محبت - بخصوص بین سپاه و ارتش - بسیار تأکید می‌کردند و من خیال می‌کنم که لازمه وفاداری به آن بزرگوار این است که سعی کنید این روحیه تنافر را یک‌جانبه از طرف خود مرتفع کنید و آن را به روحیه محبت تبدیل سازید. چنانچه محبت باشد، کارایی به حد کمال خواهد رسید و اگر محبت نباشد و تنافر جای آن را بگیرد، کارایی وجود نخواهد داشت. شما در سطوح بالا هستید و حرفتان در جمع کثیری از برادران سپاه نفوذ دارد. خدای متعال به شما کمک خواهد کرد. چون برادران خوبی هستید و حقاً و انصافاً مظهر فداکاری و صفا و صدق برای انقلابید و این را در سخت‌ترین جاها و مراکز نشان دادید و به منصف ظهور درآوردید. حقیقتاً میدان امتحانی به این عظمت، کم‌تر وجود داشته است» (بیانات رهبر معظم انقلاب در مراسم بیعت فرماندهان سپاه، ۱۳۶۸/۰۴/۱۹).

۱۰- لزوم شکل‌گیری مفهوم وحدت و هم‌افزایی در باطن، تفکرات و بیانات مسئولان نیروهای مسلح از بدیهی‌ترین موضوعاتی که از این بیانات ارزشمند برمی‌آید این است که اصلی‌ترین عنصری که می‌تواند ضامن امنیت ملی و انقلاب اسلامی وحدت و هم‌افزایی نیروهای مسلح کشور به‌ویژه ارتش و سپاه است. با توجه به فرمایشات ایشان، آمریکا و رژیم صهیونیستی همواره به‌منظور به چالش کشیدن امنیت ایران از جنبه‌های مختلف دست به اقدامات و تبلیغات خصمانه و غرض‌آلود بسیاری زده‌اند به‌طوری‌که آمادگی نیروهای مسلح و پیروی از تدابیر حکیمانه رهبر انقلاب در راستای انجام مأموریت‌ها از اصول راهبردی جمهوری اسلامی ایران است. فرمانده معظم کل قوا در بیانات خود در دیدار فرمانده کل ارتش و جمعی از فرماندهان نیروی زمینی علی‌رغم تجلیل از مواضع انقلابی و وحدت‌آفرین فرمانده کل ارتش، بر لزوم افزایش همدلی و هم‌افزایی مسئولان نیروهای مسلح و گروه‌های سیاسی بسیار تأکید دارند. از نظر ایشان در برابر فتنه‌ها و تفرقه پراکنی‌های معاندین می‌بایست مسئولان چه به‌صورت درونی و بیرونی با توجه به جایگاه‌ها و تربیون‌هایی که در اختیارشان قرار داده می‌شود صرفاً ندای وحدت و هم‌افزایی سر داده و نه تفرقه و دامن زدن به اختلافات. ایشان در این زمینه می‌فرمایند: «آقای سرلشکر موسوی در عین دل‌بستگی سازمانی و پابندی عاطفی به ارتش که حفظ و تأکید بر آن لازم است، سخنان بسیار خوبی در خصوص اتحاد نیروهای مسلح بیان کردند که این سخنان نشان‌دهنده عقل‌مدیریتی و صفای باطنی است و ارتش را در چشم مردم بیش‌ازپیش ارزشمند می‌کند. در شرایطی که بسیاری از معاندان جمهوری اسلامی تلاش دارند تا بخشی از اهداف خود را از طریق ایجاد تفرقه و اختلاف به‌ویژه در بین مسئولان و نیروهای مسلح مقتدر جمهوری اسلامی پیش ببرند. تلاش برای خنثی‌سازی این اقدامات، توطئه‌ها و گسترده کردن چتر وحدت بین قوا، مسئولان، نیروهای مسلح و گروه‌های سیاسی باید در رأس سخنان، اقدامات و نظرات مقامات عالی کشور قرار گیرد. بر همین اساس انتظار این است که از تربیون‌هایی که در اختیار آنان قرار می‌گیرد، «صدای وحدت» بیرون بیاید، نه «صدای تفرقه و اختلاف» (بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار فرمانده کل ارتش و جمعی از فرماندهان نیروی زمینی، ۱۳۹۸/۰۱/۲۸).

۱۱- عملی شدن تهدیدات علیه امنیت ملی با وجود اختلاف میان دو بازوی نظام (ارتش و سپاه) با مراجعه به بیانات علی علیه‌السلام چنین می‌توان استنباط نمود که: «اتحاد» امری فطری و طبیعی است و انسان با روحیه نوع‌دوستی پدید آمده است. بنابراین آنچه باید به ریشه‌یابی آن پرداخت، «اختلاف» است، چراکه «اتحاد» ریشه در فطرت انسان دارد. گرچه وحدت‌گرایی، فطری است اما امور فطری نیازمند پرورش و توجه است و بی‌توجهی و عدم اهتمام به آن، موجب این می‌شود که شکوفا نگردد و یا در معرض تندبادهای روزگار قرار گیرد، لذا امیرالمؤمنین علی علیه‌السلام برای تقویت این امر فطری در بین امت پیامبر بسیار تلاش می‌نمودند و خود را مشتاق‌ترین شخص به وحدت میان آحاد جامعه اسلامی به شمار می‌آوردند.

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، همچنین دیدگاه خود را به تبعیت از دیدگاه امام (ره) عنوان می‌دارد: «این تعبیر دو بازو، عیناً همان تعبیری است که امام (رضوان‌الله‌علیه) به خود من گفتند. راجع به همین مسئله‌ی سپاه و ارتش صحبت بود که ایشان دو بازوی مبارکشان را بلند کردند و گفتند: «هر دو، دو بازوی جمهوری اسلامی هستند و باید باشند». حقیقتش هم همین است. من هم بدون این‌که در این نظر شکی داشته باشم، از اول اعتقاد همین بوده است که این دو سازمان وجود دارند و هر دو لازم و مکمل یکدیگرند. تدبیر این است که هر دو سازمان، با این دید به مسائل خود و سازمانشان و مسائل سازمان دیگر نگاه کنند؛ نه این‌که با دید حدسی، ارزیابی نمایند. ارتش فکر نکند که چون سپاه پاسداران برادران خوبی هستند و جنگ هم که تمام شد، پس‌ازاین دیگر فقط سازمان او مطرح است. نمی‌گویم شما برادران ارتشی این فکر را می‌کنید. من شاهد همکاری‌ها و علاقه‌مندی‌های شما بوده‌ام و در جبهه‌ی جنگ و بیرون از جنگ هم بوده‌ام؛ اما نباید از این‌که در گوشه و کنار، کسانی این فکر را ترویج کنند و دشمن هم به آن‌ها کمک کند، غافل بود. از طرف دیگر، سپاه هم نباید فکر کند که چون این‌همه عملیات موفق و پیروز انجام داده است، دیگر هیچ‌چیز کم و کسر ندارد و لزومی هم ندارد که حتماً ارتش در کنارش باشد. خیر، ارتش یک سرمایه و ذخیره و اندوخته برای این ملت است. هیچ‌کس به دست خودش، اندوخته‌ی خویش را از بین نمی‌برد. هردوی این‌ها - همان‌طور که امام (ره) فرمودند و من هر چه فکر می‌کنم، بهتر از این تعبیر پیدا نمی‌کنم - دو بازو هستند و هیچ آدم عاقلی، یکی از دو بازوی خودش را قطع و یا ضعیف نخواهد کرد. این دو بازو، جز به سود شخص حرکت نخواهند کرد و هماهنگی نخواهند داشت. اگر شما هم بخواهید این دستتان با آن دستتان هماهنگی نکند، نمی‌توانید. به‌طور طبیعی، این دودست با همدیگر حرکت و هماهنگی می‌کنند؛ مگر آن‌که خدای ناکرده یکی فلج باشد یا شما تمرین کرده باشید

و به‌زور بخواهید چنین چیزی را به یک دستتان تحمیل کنید» (بیانات رهبر معظم انقلاب در مراسم اعطای نشان فتح به فرماندهان سپاه و ارتش، ۱۳۶۸/۰۷/۰۵).

نتیجه‌گیری

به‌رغم تلاش‌های استکبار جهانی و جبهه معاندین انقلاب اسلامی و ملت ایران، ارتش جمهوری اسلامی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تحت منویات و تدابیر مقام معظم فرماندهی کل قوا در وحدت و هماهنگی کامل، شجاعانه و سلحشورانه به مأموریت‌های خطیر خود می‌پردازند، هرچند حدود، ثغور و عرصه‌های مأموریت و وظایف ارتش و سپاه تفاوت‌هایی با یکدیگر دارند اما این دو سازمان با هماهنگی، هم‌افزایی و همکاری‌های همه‌جانبه، ایران اسلامی را به‌عنوان قدرت ممتاز منطقه‌ای و در شرایط پرآشوب و پر فتنه ناشی از جنگ‌های نیابتی و تروریسم تکفیری از امنیت پایدار و مثال‌زدنی برخوردار ساخته‌اند و همین نقش‌آفرینی‌های سترگ و راهبردی جبهه دشمنان داخلی و خارجی را بیمناک ساخته است. سپاه و ارتش یک روح واحدند که در کالبد دو سازمان جاری شده است، ارتش و سپاه ید واحد و مشت آهنین ملت ایران برابر جبهه دشمن است و هرگونه تلاش برای تضعیف و ایجاد اختلاف و شکاف بین نیروهای مسلح و مدافع انقلاب و کشور محکوم به شکست است. حافظه تاریخی ملت ایران گواهی می‌دهد ارتشیان غیور و غیرتمند طی ۴۰ سال اخیر همراه با پاسداران انقلاب اسلامی و سایر نهادهای امنیتی، اطلاعاتی و انتظامی که نقطه درخشان آن جنگ تحمیلی جهانی هشت‌ساله و دفاع مقدس پیروزمند است، توطئه‌ها و نقشه‌های شوم نظام سلطه و استکبار را خنثی و آنان را با شکست‌های خفت‌بار مواجه ساخته‌اند. از سوی دیگر، اقتدار کشور با چهار مؤلفه امنیت، سیاست، اقتصاد و فرهنگ تأمین می‌شود. اهمیت مؤلفه امنیت ملی به این خاطر است که وقتی امنیت برقرار باشد و با دکترین بازدارندگی هر تهدیدی را پیش از شکل‌گیری خنثی شود هم دیپلمات‌ها بهتر به کار خود می‌پردازند، هم زمینه مناسب برای حل‌وفصل مشکلات اقتصادی و اجتماعی فراهم می‌شود. لذا تعامل و همکاری نهادهای نظامی از جمله ارتش، سپاه پاسداران، نیروهای انتظامی و وزارت دفاع در شرایطی که استکبار جهانی به‌خصوص آمریکا تلاش می‌کند بر تنش‌های منطقه بیفزاید بسیار ضروری است.

در چند سال اخیر عملیات روانی رسانه‌های مختلف در سراسر دنیا با هدف اختلاف‌افکنی میان دو نیروی مسلح اصلی جمهوری اسلامی ایران شده است که البته نفع آن را بیش از همه، دشمنان انقلاب اسلامی ایران می‌برند که این روزها بیشترین ضربات را از دست توانمند

رزمندگان اسلام در جبهه‌های مختلف مقابله با حرکت انقلاب اسلامی متحمل شده است و چون تاب ایستادگی در آن عرصه را ندارند، تلاش دارند آن شکست را به چالش درونی تبدیل و از آن بهره‌برداری کنند. این حرکت تقابلی دشمنان و سوءاستفاده گاه‌وبیگاه مواضع برخی افراد که ارتباطی هم با نیروهای مسلح ندارند، در حالی است که چه در دوران دفاع مقدس و چه پس‌از آن، سپاه و ارتش به‌عنوان دو بازوی قدرتمند نظام اسلامی در چارچوب مأموریت‌های مصوب قدرتمندان در دفاع از تمامیت ارضی و انقلاب و ارزش‌های آن عمل کرده‌اند و توانسته‌اند توطئه‌های دشمنان انقلاب اسلامی را ناکام گذارند.

اما در مورد مواضع و سخنان مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) توجه به چند نکته ضروری است:

- بیان هر نکته و مطلبی که زمینه‌ساز اختلاف و تفرق در نیروهای مسلح باشد، برخلاف تدابیر مقام معظم فرماندهی کل قواست و باید به‌شدت از آن پرهیز کرد.
- با توجه به تلاش رسانه‌های بیگانه در دامن زدن به اختلافات، طبعاً فرمانده عزیز ارتش نیز باید در نوع مواضع خود سوءاستفاده رسانه‌ای دشمن به‌ویژه در فضای مجازی را مدنظر داشته باشد.
- دامن زدن برخی رسانه‌های داخلی به این فضا و تلاش برای بزرگنمایی آن، کاملاً تفرقه‌افکنانه و در راستای اهداف دشمنان نظام اسلامی است که همچون العربیه و رادیو فردا تاب ضربات سرپنجه‌های انقلاب اسلامی را نیاورده و تلاش دارند با بزرگنمایی و بازتاب آن در داخل عقده‌گشایی کنند.

انتشار برخی مطالب مغایر با وحدت و هماهنگی سپاه و ارتش در فضای مجازی و اطلاع‌رسانی کشور که مغایرت آشکار با شأنیت هر دو سازمان و بالاتر از آن امنیت و اقتدار ملی کشور دارد، گاهی خوراک خود را از عناصر هیجانی و احساسی و گاهی عناصر غافل از اهداف بلند دو مجموعه و واقعیت‌های روشن می‌گیرد که به‌جای دیدن همدلی‌ها و همکاری‌های عینی و واقعی، برخی ادعاهای سطحی و شعاری را مبنای اظهارنظر و موضع‌گیری قرار داده و به دست جریانات مغرض یا جنجال‌آفرین بهانه می‌دهند. حال آنکه نگاه به واقعیت‌های وحدت‌آفرین و انسجام بخش بین نیروهای مسلح بر هرگونه ذهنیت و حتی گله‌مندی فائق آمده و می‌تواند موجد هم‌افزایی و وحدت بیشتر شود؛ واقعیت‌هایی چون:

- ۱ - اهداف مشترک سربازی برای ولایت و افتخارآفرینی برای عزت مردم و امنیت کشور.
- ۲ - اوج همدلی و هماهنگی بین فرماندهان عالی سپاه و ارتش که برگزاری جلسات دوره‌ای اخوت مصداق آشکار آن است.

۳ - ادامه همکاری‌ها و اقدامات مشترک در حوزه‌های مختلف که برگزاری رزمایش‌های مشترک، مشارکت در حوزه دفاع هوایی و امنیت خلیج فارس و دریای عمان نمونه‌های بارز آن است.

۴ - همکاری‌ها و اقدامات مشترک برای مهار، پیشگیری و نابودی تروریسم کور تکفیری و دفاع از حرم که سند آشکار آن شهیدان گلگون کفن سپاه و ارتش است.

۵- از آنجاکه دشمن در این برهه زمانی تغییر گام سیاسی به نظامی و امنیتی را در دستور کار خود قرار داده، ضروری است نیروهای سپاه و ارتش با همدلی و همکاری هم‌افزا همچون گذشته با ید واحد و مشت آهنین در برابر جبهه دشمن عمل کرده و هرگونه توطئه را خنثی کنند.

منابع

- آشوری، داریوش. (۱۳۸۹). *دانشنامه سیاسی*، تهران: مروارید.
- افتخاری، اصغر. (۱۳۸۵). *صورت‌بندی امنیت ملی در حوزه فقه سیاسی*. فصلنامه علوم سیاسی، ۲۷۷-۲۹۶.
- افتخاری، اصغر. (۱۳۹۲). *فرهنگ امنیت جهانی*، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- بوزان، باری. (۲۰۱۶). *مردم، دولت‌ها، هراس*. ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی: تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در سایت <http://farsi.khamenei.ir>
- تاجیک، محمدرضا. (۱۳۸۲). *مدخلی بر امنیت اجتماعی*. همایش امنیت اجتماعی، جلد اول، تهران: معاونت اجتماعی ناجا، ۴۸.
- جهان‌بزرگی، احمد. (۱۳۸۸). *امنیت در نظام سیاسی اسلام (اصول و مؤلفه‌ها)*، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
- حاجیوند، زهره. (۱۳۹۱). *لزوم اطاعت از ولایت‌فقیه و ارتباط آن با امنیت ملی*. تهران: دانشگاه الزهراء.
- شاکری، سید رضا. (۱۳۸۱). *مبانی اسلامی امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران (از منظر قانون اساسی)*. *مطالعات راهبردی*، شماره ۱۵، ص ۱۰۰.
- شایگان، فریبا. (۱۳۹۱). *امنیت پایدار از دیدگاه مقام معظم رهبری*، *فصلنامه آفاق امنیت*، سال پنجم، شماره ۱۴.

- شیرازی، حسن. (۱۳۸۶). درآمدی بر امنیت ملی در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران. نگرش راهبردی، ۱۸.
- کریمی‌مله، علی. (۱۳۸۴). مطالعات ایران: شناسایی مرجع امنیت در رویکرد امنیت ملی امام خمینی (ره)، فصلنامه مطالعات راهبردی، شماره ۳۰.
- کریمی‌مله، علی. بابایی، اکبر. امیرخانی، کاوه. (۱۳۹۲). تهدیدات سیاسی امنیت ملی از دیدگاه امام خمینی (ره)، فصلنامه مطالعات راهبردی دوره ۱۳، شماره ۴۹.
- گروسی، سعیده؛ میرزایی، جلال؛ و شاه‌رخ، احسان. (۱۳۸۶). بررسی رابطه اعتماد اجتماعی و احساس امنیت. فصلنامه دانش نظامی.
- معلوف، لوییس. (۱۹۷۳). المنجد فی اللغة، دارالمشرق، بیروت، تهران: انتشارات اسماعیلیان.
- معین، محمد. (۱۳۶۳). فرهنگ معین. تهران: موسسه انتشاراتی امیرکبیر
- محمدی، حسین. (۱۳۸۷). قدرت نظامی و مؤلفه‌های آن. مدیریت نظامی، شماره ۳۱، ص ۱۰۹.
- ولی‌پور زرومی، سید حسین. (۱۳۸۱). درآمدی بر بنیان‌های اجتماعی امنیت. فصلنامه راهبرد، شماره ۲۶ ص ۱۴۹-۱۵۰.
- Bock, P. G., & Berkowitz, M. (Eds.). (1965). *American National Security: A Reader in Theory and Policy*. Free Press.
- Buzan, B. (2016). *People, States & Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era (25th Anniversary)*.
- Collins, John M. (1973). *Grand strategy: principles and practices*. Annapolis, Md.: Naval Institute Press.
- Mandel, R. (1994). *The changing face of national security: a conceptual analysis* (No. 156). Praeger Pub Text.
- Maslow, A.H (1952), *Manual for the security-Insecurity Inventory*, California Consulting Psychology press.